בס"ד



גליון מספר: 37

פרשת תזריע

העלון מוקדש להצלחת נוחי בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה



דברים במחשבה
הכנה רוחנית לפסח



פתרון החידה הקודמת
כפייה על בניית בית כנסת



החידה השבועית
בדין בית הגבוה מבית הכנסת

ברית המילה – אות חתום בבשרינו

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

בתחילת פרשת תזריע ישנו הציווי לקיים ברית מילה:

דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַּת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא: וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ:

ברית המילה היא הקשר החזק של עם ישראל לקב"ה, וכמו שהיטיב לבטא זאת הטור (יו"ד סימן רס):

וגם כי היא אות ברית חתום בבשרנו ואינה כשאר כל המצות כמו התפילין והציצית שאינן קבועין בגוף וכאשר יסירם יסיר האות אבל המילה היא אות חתום בבשרינו ומעידה בנו שבחר בנו השם מכל העמים ואנחנו עמו וצאן מרעיתו אשר לדור ודור אנחנו חייבים לעובדו ולספר תהלתו:

ובגלל חשיבותה הרבה לעם ישראל, האפיקורסים השתדלו מאד להקשות על מצוה זו.

אחת הקושיות שהקשו המינים, כיצד ניתן לקיים ברית מילה, הרי כתוב "בשר ערלתו" ואתם חותכים רק את העור והעור הרי לא נקרא בשר בשום מקום?

רבי חיים פלטיאל הטיב לתרץ ולעמוד כנגדם. הקב"ה לא ציוה לחתוך את הבשר (אלא רק את העור) שהרי כתוב לגבי צפורה אשת משה: "ותכרות את ערלת בנה" ולא כתוב "בשר ערלה", והמשמעות של 'ערלה' זה דבר סתום, שכל דבר סתום נקרא ערלה, וכמו שכתוב: "עֲרֵלָה אָזְנָם וְלֹא יוּכְלוּ לְהַקְשִׁיב" (ירמיה ו, י), וכן "וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל עַרְלֵי לֵב" (שם ט, כה), וכן לגבי ערלת פרי שהוא סתום מלאכול.

וכן מה שנאמר כאן "בשר ערלתו" היינו שהבשר נחשב לסתום עד שחותך את העור ואז נפתחת הסתימה והבשר לא נחשב לסתום יותר.

עוד מקשים המינים, ואולי לא נצטוו למול אלא את ערלת הלבב? (הכוונה לחזור בתשובה ולא למעשה חיתוך ממש)

<< המשך הדבר תורה בעמוד האחרון>>

הכנה רוחנית לחג הפסח

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

הקדמה:

מידי שנה בשנה, שנכנסים אנו אל שעריו של חודש 'הגאולה'- חודש ניסן, אשר בתוכם טמונים אורותיו המופלאים של חג הפסח, חשים אנו בבשורה חדשה שמנשבת כרוח נעימה באוויר העולם. חג הפסח שסימנו 'חירות', מאפשר לנו לצאת מכל המאסרים החומריים שאנו קשורים אליהם בשלשלאות של ברזל לאורך השנה כולה, בדיוק כפי שבחג זה עמ"י זכו לצאת לגאולת עולם מבית העבדים שבו היו הם שרויים, מארץ מצרים.

"לב יודע מרת נפשו", כל אחד ואחד מאתנו חש ויודע באופן גלוי או נסתר, מה הם התחומים החומריים שאליהם הוא משועבד בחוזקה. יודע הוא היטב מהם ההרגלים הרעים, או החטאים הנוראים שכובלים אותו אל מעטה החומר העב, ומונעים ממנו לזכות לתואר הנכסף "בן חורין".

חג הפסח מביא עמו כאמור בשורה חדשה לכל האסורים. אור של חירות עמוקה מאיר ביום זה בכל שנה ושנה, ומאפשר לנו לצאת מכבלי החומר הגס, ומקרב אותנו עוד קצת אל התואר הנכסף 'בן חורין'.

אלא שעם כל זאת, על אף העובדה שאכן אור גדול מאיר בימות הפסח, עלינו לדעת שעל מנת לקבלו כראוי ולהתקרב אל חירות נפשנו, עלינו להתכונן היטב, על מנת שבבוא עת הארת הפסח, לא נחסום את עולמנו בפניה, אלא נאפשר לה להתגלות בתוכנו ולהאיר את חיינו. רק אם נבצע הכנה ראויה נצליח לזכות לחירות עמוקה, כפי שזכו לה עמ"י בעת צאתם מארץ מצרים מבית עבדים.

הימים שלפני החג, הם הזמן המסוגל להכנתנו לקבלת אורו של חג הפסח. במאמר זה נתבונן מעט במהות ההכנה הזו, ונבאר את ענייניה. מתוכה נדע כיצד להכין את עצמנו כראוי לחג הפסח ומתוך כך נזכה בסייעתא דשמיא בגאולת נפשנו.

נימוקו של משה לשבירת הלוחות:

על מנת להתבונן היטב בטיב ההכנה הנצרכת, נתבונן תחילה בדברי חז"ל שמהם נדלה יסודות נאמנים הנצרכים לנושא בו אנו עסוקים.

לפני שניגש אל דברי חז"ל, נקדים הקדמה חשובה. כידוע לאחר שמשה רבינו בושש לרדת מההר לפי הבנת העם, יצרו העם בעזרת אהרון הכהן עגל של זהב, ועבדוהו. כאשר משה ירד מההר וראה את מעשיהם הנלוזים של העם, חרה אפו, והחליט לבצע מעשה מזעזע- משה שבר את לוחות הברית שעליהם חרט השי"ת את תורתו "באצבעו", לנגד העם ההמום.

אלא שכאן מקום רב יש לדרוש על טיב מעשהו של משה. מה הניע את משה לעשות מעשה כה כואב ועוצמתי? האם ייתכן שמדעתו האישית בלבד, ועל פי כעסו המובן החליט הוא לנתץ את הלוחות הקדושים? אם אכן התשובה לכך היא חיובית, האם לא היה ראוי ש'ימלך בקונו' לפני כן?

חכמינו זכרונם לברכה הורו לנו בצורה ברורה (מסכת שבת דף פז.), מה הוביל את משה להחלטה לשבור את הלוחות לעיני העם:

"שבר את הלוחות. מאי דריש? אמר: ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצות, אמרה תורה וכל בן נכר לא יאכל בו, התורה כולה [כאן], וישראל משומדים – על אחת כמה וכמה!"

מבארים חכמינו שאכן נימוק עוצמתי היה בידו של משה למעשהו. אכן למד משה מפי ה' שבקרבן הפסח- שהוא אחד מכלל מצוות התורה, יש איסור "לבן נכר" לאכול מבשר הקרבן. מתוך כך סבר משה, שאם כך הוא הדין בנוגע למצווה בודדת מתוך כלל המצוות, בוודאי שכן הוא הדין בנוגע לכל התורה כולה. משה הבין שמחמת מעשיהם של ישראל הם כרגע מוגדרים כמומרים, ואם כן כמו שגוי מנוע מלהשתתף בקרבן הפסח על אף שהיא מצווה בודדת, כ"ש שישראל המומרים מנועים מלקבל את התורה כולה.

נתבונן מעט בעומק לימודו זה של משה רבינו עליו השלום.

הארה הדרגתית והארה דילוגית:

הרב קוק זצ"ל מתבונן בעומק דברי הגמרא, ודולה מתוכם יסודות נאמנים בנוגע להכנה הרוחנית הנצרכת לפני ימות הפסח. תחילה, פותח הרב את דבריו בהקדמה יסודית וחשובה. זו לשונו (עין איה על מסכת שבת, פרק תשיעי, פסקה מד'):

"הארה גדולה, כשהיא נתונה בנתינה אלהית למי שאינו הולם לה, הרי היא מקלקלתו ומקלקלת היא את העולם, במה שהארה עליונה זו בעצמה יורדת מגדולתה ומתעכרת ע"י התחברותה לנושא המעוכר בסדר ההדרגי של העולם, הוא דבר פשוט. אמנם יש גם כן סדר דילוגי לעולם, שבו אין היחוסים כ"כ מעכבים בהדרגותיהם, אבל גם סדר דילוגי זה ערכים יש בו, תנאים ישנם גם בקפיצה היותר נשאה. הפסח על שום שפסח המקום"

הרב פותח את דבריו במושג מפתח חשוב- "הארה רוחנית". מושג זה מייצג השפעה רוחנית עמוקה שפורצת אל חייו הגשמיים של אדם ומאירה אותם באור רוחני. דומה הדבר לאדם אשר שרוי בחושך גדול, ולפתע פנס עוצמתי וחזק מאיר את כל פינות החדר החשוך. כך בכוחה של ההארה הרוחנית להאיר את עולמו הגשמי של האדם, ולצקת בתוך חייו החומריים אור של קדושה. בחגי ישראל, בשבתות ובשאר מצוות התורה שרויה הארה רוחנית גדולה שמשפיעה על מקיים המצווה.

אלא שכעת צריכים אנו לדעת שישנם שני סוגים של הארות רוחניות. הסוג הראשון הוא סוג שמגיע אל האדם ע"י עבודה הדרגתית; האדם התאמץ והתעלה במעלתו הרוחנית ע"י תשובה גדולה ותיקון המידות, ע"י כך הכשיר האדם את עצמו מלמטה, מהעולם הגשמי לקבל מתנת שמים גדולה הנקראת "הארה רוחנית". כלומר הכין הוא את עצמו כדי שיהיה ראוי לקבל את המעלה הגדולה הזו.

עפ"י הסוג הזה, אם האדם לא הכשיר את עצמו כראוי, וניגש אל קבלת ההארה הרוחנית ללא כל הכנה מוקדמת, ההארה הזו תהפוך לו לרועץ. במקום להעלות אותו מעלה, היא תרד ממעלתה מטה, ותשפיע על האדם בצורה שלילית.

לעומת זאת ישנו סוג נוסף של הארות רוחנית- הארות דילוגיות (מלשון דילוג). סוג זה אינו מצריך הכנה מאומצת מצד האדם, אלא מגיע הוא כמתנת שמים עליונה. כאשר הארות שכאלו מגיעות אל אדם שאינו הכין את עצמו כראוי להופעתן, הן לא יורדות ממעלתן העליונה, אלא ההיפך- הן מטהרות את האדם ברגע אחד ומרוממות אותו למדרגה גבוהה יותר.

כזאת הייתה ההארה הגדולה שהתגלתה ביציאת מצרים, מועד חג הפסח. בעת הזאת היה עמ"י שרוי בתוך שעריה האפלים של טומאת מצרים. השהות במצרים השפיעה על עולמו והורידה את מעלתו הרוחנית אל עמקי הטומאה והחומריות המסואבת. אך עם כל זאת חסד גדול עשה עמו השי"ת, בעת יציאת מצרים, נשלחה אל העם היוצא מעבדות לחירות מתנה עליונה; הארה רוחנית האירה את חייהם והעלתה אותם ממצבם השפל מבחינה רוחנית אל מדרגה רמה ועליונה הרבה יותר. וכפי שממשיך הרב:

"ההפתעה של גילוי שכינה במצרים. לקחת גוי מקרב גוי, לא נהיתה כמוה בעולם, ולדורות עולמים עומדת היא לנס בדילוגה הנפלא"

ההארה הדילוגית הזו נשארה חקוקה ביום הפסח לעד. בחג הזה זוכים אנו ליציאה לחירות מחודשת בכל שנה ושנה, וזאת ע"י הארה רוחנית עליונה שמרוממת את חיינו אל מעל לכל השתעבדות חומרית כזו או אחרת.

"כל בן נכר לא יאכל בו"

אלא שעם כל זאת ממשיך הרב ומסביר שעל אף הדילוג הרם השרוי בחג הפסח, המוביל להארה רוחנית פתאומית שאינה מצריכה הכנה עיקשת על מנת לקבלה, ישנו תנאי סף מרכזי שאכן צריך להתקיים על מנת לקבל את הארת החג העליונה המפיחה חיים חרותיים בקרב מקיימו:

"מ"מ נשאר רושם יחושי שהוא מבסס את החיים האנושיים שהם מוגבלים ומלאים בכל צדדיהם הגשמיים והרוחניים, יחושים וערכים מותנים. ואם הפסח עם כל דילוגו, נשאר בו התנאי שמ"מ "כל בן נכר", "שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים", "לא יאכל בו"

מסביר הרב, שעל מנת לזכות להארה הגדולה של חג הפסח, צריך האדם להוציא עצמו תחילה מתוך ההגדרה האיומה "בן נכר". מסביר הרב עפ"י הגמרא במסכת זבחים (דף כב:) שהגדרה זו מתארת אדם "שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים".

הכוונה הטמונה במושג המר הזה, היא לאדם שחי חיים ריקים מכל אמונה בהשי"ת, ומתנהג בשטף חייו כאילו אין אלוה בעולם. כאילו שאין ערך רוחני עמוק השורה בעומק המציאות

הגשמית. אדם שכזה איננו יכול להנות מההארה הרוחנית שנחשפת בחג הפסח, מפני שהוא אטם את עולמו במעשיו, ואין הוא מאפשר לה להופיע בתוך חייו.

נבחין, שלמרות מצבם החומרי הירוד של עמ"י בעקבות השפעה המצרית על עולמם, מ"מ תהליך מכות מצרים וכן הניסים הנלווים אליהם הפיחו בליבותיהם של העם הקדוש אמונה עליונה בהשי"ת. על אף היותם שרויים בעומק הטומאה המצרית, אמונה עמוקה שרתה בליבם והיא זו שאפשרה להם לקבל את הארתו הגדולה של חג הפסח ולצאת לחירות מכל טומאת מצרים. וכן הוא לדורות, רק מי שיצא מגדר "בן נכר" ויתאזר באמונה עליונה יזכה להארת הפסח המופלאה ויצא מעבדות לחירות עולם.

לימודו של משה:

מתוך כך ממשיך הרב, ומלמדנו מדוע היסודות שהקדמנו בהם הובילו את משה לשבירת הלוחות בעת חטא העגל המר:

"ובהיותו אחד מתרי"ג מצות שאיננו סופג בתוכו את הסידור וההדרגה שהיא גם היא מאפני בניית העולמים, החיצוניים והפנימיים, האנושיים והעליונים מהם וכל סביבותם, – הרינו רואים שההמרה היסודית, קציצת העיקר באמונה והסרת הלב מאחרי ד', אף שהיא מתגלה רק בצורה מעשית או ליביית, ויתכן לומר שאין יד הבחירה מגעת לעקור את הדבר היותר יסודי העומד למעלה מכל הדרגה שביחוסי הקודש, – מ"מ הרי היא מעכבת, ק"ו בתורה כולה, שגדולה וכוללת היא, עד שלא תוכל להסיר מתוכה את התביעה ההדרגית"

משה התבונן במצוות הפסח. הוא הבין שעל אף שמצוות הפסח היא בעלת הארה "דילוגית" שאיננה מצריכה הכנה עיקשת ומרובה לקבלתה, היא איננה מופיעה בחייו של "בן הנכר" אשר חי חיים משוללים מכל נוכחות אלוקית, וריקים מכל אמונה בבורא.

משה הבין שאם כך הוא לגבי מצוות הפסח והארתה הדילוגית , ק"ו שהארת התורה כולה- המצריכה הכנה הדרגתית ומתונה, לא תחול על בן הנכר. הסיבה לכך שהארת התורה מופיעה רק באדם שהכין עצמו להארתה כראוי, היא משום שהתורה חודרת אל כל מרחבי החיים. מטרתה להרים את חיי האדם אל מעבר לרובד החומרי ולהפיח ממד עמוק וקדוש הנעלה מכל חומריות מסואבת.

אולם אם האדם שרוי בעומק החומר, הרי שהתורה לא תשפיע על עולמו להיפך, הוא יתבונן בתורה במבט גשמי ויורידה ממעלתה. וזה מה שאמרו חז"ל (מסכת תענית ז.) "כל העוסק בתורה שלא לשמה נעשית לו סם המוות" וביארו התוספות (תוספות על פסחים דף נ.) שהכוונה היא ל"מי שלומד לקנטרה". כלומר, מי שלומד את התורה מתוך שיקוע עב ומוגזם בעולם החומרי ללא כל הכנה מינימאלית, התורה יורדת אל עולמו והופכת לכלי לתאוותיו השפלות.

מתוך כך ממשיך הרב:

"שסכנה עצומה היא לעולם, לישראל ולהופעת התורה עצמה, אם תתחבר במציאותה לאותו הנושא החשוך שנתלפף עם ישראל בירידתו הנוראה של חטא העגל, אשר רק עילום האור, הקטנתו, שבירת הכלי המחומר המחזיק אותו ומקשרו אל העולם החמרי המעשי, – רק הוא היה יכול לפעול את הפעולה הכבירה של הצלת האומה והעולם, והאור העליון בעצמו, שגניזתו היא היא המכשירה אותו להגלות באחרית הימים באור שלם אשר לא יכהה לעד, "והיה לך ד' לאור עולם ואלהיך לתפארתך לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף כי ד' יהיה לך לאור עולם ושלמו ימי אבלך. ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ, נצר מטעי, מעשה ידי להתפאר"

משה התבונן בעם הזובח בפני העגל והבין שישנו פגם עוצמתי ועמוק בתוך עולמם הרוחני. הוא הבין שהעם הקדוש התרגל לתפיסה מגושמת של האלוקות בהתאם לאלילות שצמחה בתוכה בארץ מצרים בבית העבדים. מתוך התפיסה המגושמת הזו ניגשו הם אל עבודת האלוקים. אולם כשראו שהלוחות, העצם המוחשי, "הנעבד הגשמי" שבו יוכלו להתלות אינם ירדו עם משה, היו הם מוכרחים ליצור "נעבד גשמי" אחר. (להרחבה יש לעיין בספר הכוזרי מאמר ראשון פסקה צז).

מתוך כך הבין משה שאם התורה והארתה יוענקו לעמ"י בעת הזאת, במעמד הנפשי הירוד שבו הם שורים, אור התורה ירד מטה ויעלם בתוך תפיסת עולמם הנמוכה. לכן עשה משה מעשה: הוא שבר את הלוחות, את המעטפת הגשמית שבתוכה שורה ההארה העליונה, המעטפת החומרית שלה כה ציפו העם הקדוש. בכך הורה משה לעם שהמעטפת החומרית המגיעה בצורה של לוחות אבן איננה העיקר. הארה הרוחנית שבתוכם היא הנכספת והרצויה, אולם אליה העם עדיין לא היה מוכן.

הכנה לפסח- חיזוק באמונה:

מכל האמור עד כה עולה יסוד חשוב ומהותי. בחג הפסח אכן ישנה הארה רוחנית עליונה שבכוחה להוציאנו מכל השתעבדות חומרית או רוחנית. אולם על מנת לתת לה מקום להופיע בתוכנו, עלינו לצאת מגדר "בן נכר" שחי חיים המנוכרים מהקב"ה ומאמונתו.

על כן בימים הללו עלינו להתחזק באמונה עמוקה בהשי"ת, ולהשתדל לרומם את חיינו לאור האמונה הזו. ע"י זה נזכה לחירות האמיתית והעמוקה המופיעה בימות הפסח בכל שנה ושנה. זו העבודה העמוקה, ההכנה הרוחנית לפני חג הפסח.



האם בימינו כופים על בניית בית כנסת בעיר וספרים?

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

איתא בתוספתא מסכת בבא מציעא (ליברמן) פרק יא הלכה כג

כופין בני העיר זה את זה לבנות להן בית הכנסת ולקנות להן ספר תורה ונביאים.

וכן כתבו הרי"ף והרא"ש הטור **והשו"ע**.

המ"ב (א) הביא מה שכתב הרמב"ם בהלכות תפלה (פי"א) שכל מקום שיש בו עשרה מישראל צריך להכין לו בית-שיכנסו בו לתפלה בכל עת תפלה, ומקום זה נקרא ביהכ"נ. ואפילו המיעוט יכולין לכוף את המרובים

כשאין ביד הציבור לבנות האם מחויבים להשכיר מקום:

המ"ב (ב) כתב שאם אין בכחם לבנות בית כנסת, מחויבין עכ"פ לשכור מקום מיוחד לתפלה.

והמ"ב הביא בשם הפוסקים, שבבנין ביהכ"נ גובין לפי ממון (כלומר כל אחד לפי ממונו), ובשכירות ביהכ"נ גובין חציו לפי ממון וחציו לפי נפשות.

והמג"א בשם הריב"ש כתב מי שמעכב לבנות בית הכנסת למרות שיש בית הכנסת אחר בעיר- מונע מרבים לעשות ומצוה, ומ"מ אם הבית כנסת הקיימת מכילה אותם אז במקרה להפך אסור להפרד (שברוב עם הדרת מלך, ועוד שעל ידי התחלקות באים כמה מכשולים והזקות לצדקות וללמוד תורה בצבור בכה"ג, שעה"צ).

והרדב"ז כתב שכל זה דוקא שכולם לב אחד ולכן תפליתם עולה יפה, אמנם כשהם חלוקים בניהם, יותר טוב שיתפללו כל כת בפני עצמה, אמנם כתב שאין לחשוב שהוא סובר שעדיפה החלוקה ח"ו, שהרי כתוב בפסוק: "חבור עצבים אפרים הנח לו חלק לבם עתה יאשמו וגו'", אך כן צריך להשתדל שיהיו לב אחד לאביהם שבשמים, ואם א"א אלא שתמיד הם מתקוטטי' והם במחלוקת דחה הרע במיעוטו.

מדוע כופים לקנות גם כתובים ומה הדין בספרים בימינו:

המ"ב (ג) כתב שהטעם הוא כדי שיקרא בהם כל מי שירצה מן הצבור, אמנם כתב שכל זה דוקא בימיהם שלא ניתן לכתוב רק תורה נביאים וכתובים, אמנם בימינו מחויבים גם לקנות ספרי תלמוד ופירושיהם ללמד בהם לקטנים ולגדולים, ובמקומות שהספרים מצויים אין כופין לקנות ספרים רק ס"ת דהרי יכולים לשאול אצל אנשי העיר.

ובשו"ת אגרות משה (חו"מ ח"א סימן לט) כתב שחייבים לקנות ספרים כדי שתהיה אפשרות ללמוד למי שיזמן לשם, למרות שעתה אין מי שלומד בספרים בבית הכנסת.

כשיש אפשרות לבנות או מקוה או בית כנסת מה עדיף?

היביע אומר (ח"ז חאו"ח סימן כה) כתב שבנית מקוה עדיפה.

האם ניתן לבנות בית כנסת על ידי עובד גילולים:

הבה"ל הביא שהברכי יוסף כתב שיש מי שכתב שאין לבנות בית כנסת על ידי גוי ובפרט לעשות כמין כיפה לפני ההיכל לנוי, שבזה צריך ליזהר שיעשה על ידי ישראל, ומ"מ לתקן הגג של בית הכנסת על ידי גוי אין לחשוש.

והטעמים בזה מבואר בבית דוד (חאו"ח סי' סד) כדי שלא יהיו מצוות בזויות עליו, שהוא גנאי ודרך בזיון שיתעסקו הגויים בדבר קדושה כבנין בית הכנסת, ובשו"ת מעשה אברהם, כתב שיאן לבנות בית כנסת על ידי גויים מפני שצריך לשמה, וגוי עושה בשביל עצמו, ומה שמקילים בזה מכיון שאין אומנים ישראל שיודעים לבנותו ובמקרה זה יש לומר שהגויים שלוחי ישראל שיד פועל כיד בעל הבית.

כשאין מקום ללמוד בבית הכנסת

הבה"ל כתב שפשוט שכופין את הציבור לבנות מקום ללמוד בבית הכנסת, שהרי כופין לבנות בית כנסת לתפילה וכ"ש בית מדרש המיוחד לתורה שחיובו גדול יותר.



הפטרה מהפרשה שבת החודש יחזקאל פרקים מ"ה ומ"ו

הרב יוסף חיים / רב במכון יגדיל תורה

ההפטרה הזאת עוסקת בבית המקדש השלישי .איך הוא ייראה, עבודת הקורבנות שבו ,והחלפת המלוכה בנשיאות.

בהפטרות בכלל ובהפטרה שלנו במיוחד כשקוראים את הדברים בפעם הראשונה קשה מאוד להבין את הפשט,

ובמיוחד למי שלא מורגל לשים לב לפרטים. למשל

בנבואה של יחזקאל בפרקים מ"ה ומ"ו הנביא מסביר לנו איך תתבצע עבודת הקורבנות בבית המקדש השלישי לעתיד לבוא ,ומי שלא יודע- לא יבחין בהפטרה שהקורבנות שונים מאלה הכתובים בתורה.

למשל: בקורבן הפסח

הפרשנים חלוקים מאוד איך להתמודד עם ההבדלים.

רש"י מסביר שיש קשר,

והקורבן המדובר בהפטרה הוא אותו קורבן ממש כמו בתורה. (נכון שיש מקומות שרש"י לא יודע להסביר ולדרוש ומשאיר את ההסברים לאחד והיחיד אליהו הנביא זכור לטוב.)

הרד"ק אומר : אין ברירה חייבים לומר שלעתיד לבוא יהיו הבדלים וזה מעת ה', קורבן הפסח וקורבן הסוכות יהיו שונים מזה שהכרנו בתורת משה .

המלבי"ם מסביר שהקרבנות המופיעים בהפטרה הם קרבנות של ימי המילואים שהם ימים של שמחה על פתיחת בית המקדש השלישי, ולכן יש שוני בקרבנות.

ועוד דבר מיוחד בעיני: בכל ספר יחזקאל אין מלך .יש נשיא .

בספר יחזקאל המלך יורד בדרגה והוא הופך להיות נשיא.

יש מגבלות לכוחו של הנשיא. הוא אמנם מקבל נחלה גדולה אבל קצת רחוקה מהמקדש שלא יהיה מקום לבלבול בין הנשיא לבין ריבונו של עולם .הוא מוגדר כרועה הרועה את צאנו של הקב"ה

דהיינו המלך העתידי ייקרא נשיא .בדגש על העקרון שהוא לא בעל הבית אלא הקב"ה הוא בעל הבית .

יחזקאל רואה כאן חזיון שמבקש לתקן את כל "שכרון הכוח" של מלכי ישראל (ספר מלכים) המלכים דאז הטעו את ליבם של ישראל פעמים רבות כנגד ריבונו של עולם.

על כן אין יותר מלך יש נשיא !

יותר מזה כל קורבנות הציבור יעברו דרך הנשיא. הווי אומר שהנשיא מחויב לדאוג לקשר בין ישראל לאבינו שבשמים.

שבעזרת ה' אותו נשיא יהיה לנו לרועה נאמן כמו דוד המלך עליו השלום.

ר' אברהם יוסף זכה בשובר לרכישה ב100 ₪ במכון בקורסים הדיגיטליים



שאלת השבוע

האם מותר לבנות בית שיהיה גבוה יותר מבית הכנסת?

ר׳ אברהם יוסף—זכה בשובר לרכישה בקורסים של 100 ש״ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375



מזל״ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ודוד רחמים בין עישא ואברהם ז״ל

ליאורה בת שרה ז״ל

ניתן לשלוח מזל״ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום חמישי.

<< המשך הדבר תורה מעמוד השער >>

על כך מתרץ רבי חיים פלטיאל שלא שייך לומר כן, שהרי התינוק בגיל שמונה ימים אינו מכיר בין טוב לרע, ועוד באברהם אבינו נאמר: ״בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם״ (בראשית יז, כו) והרי אברהם מל את ליבו כבר זמן רב לפני כן (חזר בתשובה), ועוד הרי צפורה לקחה צור ואם מדובר על ערלת הלב מה צריך צור לכך, ועוד שאם כן מדוע ציווה דוקא למול את הזכר הרי דבר זה ניתן צוות גם לעשות לנקבה.

ועוד מקשים המינים, אם ברית המילה היא רק לזכרים, כיצד נכנסות הנשים ליהדות?

על כך יש משיב רבי חיים פלטיאל, שדבר זה הוא כמו שותף שמשלם מכס על הסחורה (שלו ושל שותפו) ובתשלום זה נפטר גם השותף השני, והרי האישה נבראה מצלע האדם, וכמו שנאמר לגבי דוד: ״וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ״ (תהילים לה, טו), וא״כ כשהזכר נמול נפטר גם הצלע שלו (אשתו לעתיד).

מצוות רבות יש ליהודי שנמצאות עמו במהלך היום, אך מיוחדת היא המילה שהיא חותם בבשרנו (כמבואר בטור לעיל) וכמו הגמרא במנחות (מג ע״ב) גבי דוד המלך:

ת"ר: חביבין ישראל שסיבבן הקדוש ברוך הוא במצות, תפילין בראשיהן ותפילין בזרועותיהן וציצית בבגדיהן ומזוזה לפתחיהן, ועליהן אמר דוד: שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך; ובשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום, אמר: אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה! וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישבה דעתו, לאחר שיצא, אמר עליה שירה, שנאמר: למנצח על השמינית מזמור לדוד, על מילה שניתנה בשמיני.

שבת שלום!